

bijlage

Beleidsreactie eindrapport commissie monitoring waarborgen heimelijk werk

Onze referentie
6926128

Bijlage nummer	7a
Horend bij	Tweede Halfjaarbericht Politie 2025
Datum	5 december 2025
Onze referentie	x

In de afgelopen jaren is door politie en het OM gewerkt aan de professionalisering van het heimelijk domein. Sinds het voorjaar van 2024 is dit proces gemonitord door de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk onder voorzitterschap van mevr. Mr. Winnie Sorgdrager. Dit heeft geresulteerd in bijgaand rapport. Samen met de Korpschef en het College van procureurs-generaal dank ik de commissie voor haar grondige werk en het gegeven advies. Alvorens in te gaan op de constatering en conclusies van de commissie, ga ik in op het traject dat tot dit punt geleid heeft.

Voortraject

In 2021 deed de commissie Brouwer onderzoek naar de werkwijze van het toenmalige team Werken Onder Dekmantel van de Landelijke Eenheid. Uit het onderzoek van deze commissie bleek dat de professionaliteit van de organisatie als geheel ernstig te wensen overliet en dat de organisatorische en ethische waarborgen voor de inzet van heimelijke bevoegdheden onvoldoende waren.

In zijn reactie op het rapport van de commissie Brouwer constateerde de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid dat de inzet van heimelijke bevoegdheden van groot belang is voor de bestrijding van ernstige vormen van (georganiseerde) criminaliteit, maar brengt ook risico's met zich mee die kenmerkend zijn voor het werkveld. Het middel moet daarom worden omgeven door een sluitend stelsel van waarborgen. De toenmalige minister stelde een externe commissie (de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel o.v.v. mevr. mr. Winnie Sorgdrager) in met als doel te adviseren over een sluitend stelsel van waarborgen.

De commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel liet zich in haar eindrapportage (oktober 2023)¹, met een aantal kritische kanttekeningen, positief uit over de inspanningen die tot dan toe door de politie en het Openbaar Ministerie waren gedaan voor het doorvoeren van verbeteringen binnen het heimelijke domein. Ook zag de commissie dat er binnen het heimelijk domein meer aandacht was gekomen voor mentaal welzijn van het personeel en ethische afwegingen. De commissie zag dit als een belangrijke en zelfs randvoorwaardelijke ontwikkeling. Als vervolg op de adviezen van de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel heeft de korpschef toegewerkt naar een borging van personeelswelzijn gedurende het hele loopbaantraject van het betrokken personeel. Ook is er besloten tot een samenhangend stelsel waarin de waarborgen voor het heimelijk werken geborgd worden. Om de conclusies van de commissies verder uit te werken en te borgen (te 'professionaliseren'), heeft de politie een kwartiermaker aangesteld die gezamenlijk optrok met de kwartiermaker bij het Openbaar Ministerie, daartoe aangesteld in opdracht van het College van procureurs generaal.

Mijn ambtsvoorganger heeft de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk (hierna: commissie) geïnstalleerd onder voorzitterschap van mevr. mr. Winnie Sorgdrager en de opdracht gegeven om het proces van de overgang naar een nieuw undercover team te monitoren. Een taak van de commissie was het monitoren van het borgen van organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie. Daarnaast had de commissie de opdracht om de professionalisering van het heimelijk werken te monitoren. Dit heeft geresulteerd in bijgaand rapport.

Professionalisering

De commissie constateert dat er goede stappen zijn gezet in de professionalisering van het heimelijk domein. Zo zijn er nu meer waarborgen op het gebied van personeelswelzijn en worden deze ook nageleefd, zijn er psychologen, professionele standaarden en protocollen gekomen, is er een grotere betrokkenheid van de lijn bij besluiten en een toenemend ethisch besef. Ook is er door de oprichting van het Regiepunt Heimelijke Operaties (RHO) landelijk overzicht gecreëerd op de heimelijke operaties. Hierdoor is er een betere coördinatie mogelijk. Het RHO speelt sinds haar oprichting in 2022 een belangrijke

¹ Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190

rol in de verdere professionalisering van het heimelijk domein onder andere door toetsing van plannen van aanpak en de toetsing door de ethische commissie.²

Planvorming en implementatie nieuw opgericht undercover team

In juli 2022 heeft de korpschef in samenspraak met de politiechef van de LE besloten, om de organisatie en de werkwijze van het toenmalige team WOD te wijzigen. Voor dit besluit was steun van het Landelijk Parket van het openbaar ministerie, de Ondernemingsraad LE en de commissie Schneiders. Ook de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel heeft de korpschef destijds laten weten dat ook een nieuwe start voor het WOD noodzakelijk achtte.³ Het team WOD werd afgebouwd, waarna, na een periode van herbezinning, in relatief korte tijd een nieuw undercoverteam is opgebouwd. Een ingreep als deze is niet uniek. Meerdere Europese politieorganisaties hebben te kampen gehad met een crisissituatie die noodzaakte tot een complete herstart van teams binnen het heimelijke domein.⁴ Het heimelijke domein binnen een politieorganisatie blijkt kwetsbaar te zijn voor misstanden die voortkomen uit de risico's die de noodzakelijke afscherming en de bijzondere context waarin heimelijke operators werken helaas met zich meebrengt. Het afbouwen en het inrichten van een nieuwe structuur waarin de door de commissies Brouwer en Waarborgen Werken Onder Dekmantel geadviseerde waarborgen zijn geborgd, blijkt vanuit internationaal perspectief gezien een werkbare en veilige situatie op te kunnen leveren. De korpschef heeft destijds een zorgvuldige afweging gemaakt. In deze afweging werd de noodzaak om bestaande patronen binnen het team WOD te doorbreken van groter belang geacht dan de nadelen – zoals beperktere (praktijk)ervaring in de eerste jaren van een nieuw team – die kleven aan een herstart. Met inachtneming van de nadelen is destijds bewust gekozen voor deze constructie.⁵

De korps- en eenheidsleiding achtten een voortvarende opbouw van een nieuw undercoverteam noodzakelijk omdat de inzet van heimelijke opsporingsmiddelen onmisbaar is bij de aanpak van zware criminaliteit. Daarbij heeft de politie er bewust voor gekozen om bij de start van het undercoverteam eerst te richten op

² Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190

³ Kamerstukken II 2021-22, 29 628, nr. 1121

⁴ Denk aan recente berichten over undercoverteams in Groot Brittannië, [Revealed: at least 25 UK 'spy cops' had sex with deceived members of public | Undercover police and policing | The Guardian](#), maar ook In Zweden is het undercoverteam een aantal jaar geleden afgebouwd en vervolgens in een periode van enkele jaren opnieuw ingericht en opgebouwd: Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, *Waarborgen voor Heimelijk werk*, p. 14.

⁵ Hierover is uw Kamer geïnformeerd in Kamerstuk II, 2021-22, 29 628, nr 1121,

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

meer traditionele criminaliteitssoorten (zoals moord, doodslag en zedendelicten) en het team op die basis verder te ontwikkelen. Per 1 januari 2025 is in één keer een relatief groot aantal nieuwe medewerkers gestart. Het voordeel hiervan was dat er direct een zekere basis was voor de opbouw van de zo noodzakelijke operationele slagkracht. Daarmee werd geaccepteerd dat zich bij die snelle opbouw knelpunten zouden kunnen voordoen op het gebied van kennis en ervaring en dat een nieuw team in de eerste periode strakkere inzetkaders nodig heeft vanwege haar eigen veiligheid. Het nieuwe team draait momenteel operaties en heeft daarbij operationele resultaten bereikt.

De commissie constateert dat de nadelige gevolgen van het genomen besluit zichtbaar zijn als 'groeipijn' bij een startend team. Op het niveau van de leiding is er meer kennis en ervaring nodig. De korpschef geeft aan dat zij dit onderkent. Daarom is inmiddels leiding geworven met bewezen beschikbare kennis en ervaring die direct ingezet kan worden. Verder komen er personen met kennis en ervaring van buiten het UCT beschikbaar voor reflectie en advies aan de leiding, met als doel een evenwichtige ontwikkeling van het team en het mitigeren van bepaalde risico's die de commissie heeft geconstateerd. Daarbij is ook nadrukkelijk aandacht voor goede zorg voor het personeel van het UCT. Verder overweegt de korpschef een aanpassing van het instroomarrangement, zodat de uitbreiding van het UCT op een lager tempo kan plaatsvinden. Dit kan bijdragen aan een meer geleidelijke en zorgvuldige opbouw van ervaring binnen het team. In reactie op de constatering van de commissie dat ook het opleiden van medewerkers verbetering behoeft, verkent de politie de mogelijkheden om (nieuwe) medewerkers beter voor te bereiden en op te leiden voor het werk in het heimelijk domein, incompany-opleidingen worden hierbij meegenomen.

De commissie constateert in haar rapport dat er – mede door een gebrek aan ervaring – sprake is van een risico op herhaling van oude patronen in het undercoverteam. De commissie noemt daarbij onder andere de neiging van leden van het team tot een zeker isolement. Dit is een risico dat sterk verbonden is aan het heimelijke karakter van het werk waardoor afscherming van de medewerkers noodzakelijk is. Onderkend wordt dat dit ongewenste neveneffecten met zich mee kan brengen. Alle betrokken partijen moeten hier blijvend alert op zijn. De commissie constateert verder dat uit angst voor herhaling van oude patronen en ongezonde culturele uitwassen de nieuwe medewerkers en leidinggevenden te

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieel Beleid en
Taakuitvoering
Politiebestel, Bevoegdheden
en Informatiefunctie

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

weinig ruimte wordt gegeven die wel nodig is voor het leren en ontwikkelen. De commissie schetst hierbij wel een positieve ontwikkeling richting meer zelfstandigheid van het undercoverteam. De eerder genoemde strakke kaders zijn in het heimelijk domein nodig voor een zo veilig mogelijke inzet van medewerkers. Het is aan de leiding om met inzet van de toetsingssytematiek van het RHO en de ethische toetsen te zorgen dat een inzet verantwoord kan plaatsvinden. Hierdoor krijgen het team en de medewerkers de kans om te groeien.

Een ander gevolg die de commissie constateert is dat door de focus op de snelle opbouw de politie en het Openbaar Ministerie te weinig tijd hebben genomen om meer fundamenteel na te denken over de toekomst van het heimelijk domein. De commissie geeft aan dat de politie en het Openbaar Ministerie goede eerste stappen hebben gezet in het kader van visiteontwikkeling. Zo heeft het Openbaar Ministerie een met de politie afgestemd dynamisch inzetkader vastgesteld. Daarnaast is door de politie een position paper opgesteld voor het denkwerk over de visie. De commissie is van mening dat dat verdere uitwerking noodzakelijk is. Aan de hand van de reeds gezette stappen zullen politie en het Openbaar Ministerie gezamenlijk de doordenking van de inzet van het heimelijk middel nader vormgeven.

De commissie constateert ten slotte dat de effectieve gezagsuitoefening van het OM in het heimelijk domein vraagt om kennis en betrokkenheid van het OM. Het College onderschrijft het belang hiervan en geeft aan dat met deze reden het UCT-cluster Landelijk Parket (UCT-cluster LP) is ingesteld die bestaat uit een Landelijke officier van justitie UCT en een specialistisch beleidsmedewerker. Het UCT-cluster LP adviseert en coacht de zaaksofficieren en de rechercheofficieren op dit terrein. Daarnaast heeft het UCT-cluster LP een beleidsmatige rol met betrekking tot de verdere ontwikkeling van het heimelijk middel.

Om het kennisniveau binnen het Openbaar Ministerie te vergroten en te borgen is een aantal opleidingen waarbij aandacht is voor het heimelijk werk verplicht gesteld voor officieren van justitie die leiding geven aan opsporingsonderzoeken waarin langlopende of kortdurende intensieve trajecten op gebied van heimelijke opsporing worden ingezet.

Verder geeft het College aan dat binnen het Openbaar Ministerie meer aandacht is voor de ethische implicaties van heimelijke inzetten. Zo monitort het UCT-cluster LP op ethiek en welzijn bij heimelijke inzetten en omvat het advies van de Centrale Toetsingscommissie naast de juridische toets ook de ethische aspecten die bij het toetsen van de proportionaliteit- en subsidiariteit ter sprake komen.⁶

Vervolg

Met de afronding van het werk van de commissie en het gegeven advies wordt de professionalisering van het heimelijk domein niet afgesloten. De commissie constateert dat er sinds 2021 positieve stappen zijn gezet, maar trekt ook kritische conclusies en het is van belang dat de ontwikkelingen in het domein nauwlettend worden gevolgd. Het advies is een extra stimulans om de professionalisering verder op te pakken. De korpschef, het College van procureurs-generaal en ikzelf gaan verder aan de slag met de conclusies van de commissie. Ten behoeve van een nauwe betrokkenheid op het proces stellen de Korpsleiding en het College van procureurs-generaal een onafhankelijke visitatiecommissie in, uitgevoerd vanuit de deskundigheid van het vak. De visitatiecommissie bestaat uit experts uit de opdrachtgevende organisaties met afstand tot de dagelijkse praktijk, maar met veel inhoudelijke kennis en expertise. De visitatiecommissie zal reflecteren op de verdere ontwikkeling van randvoorwaarden en hulpstructuren die zorgen dat het werk voldoende veilig, met een goede juridisch grondslag en ethisch verantwoord met voldoende oog voor het welzijn van de medewerker (en diens thuisfront) kan worden uitgevoerd. Het heimelijk middel blijft een bijzonder instrument dat vraagt om constante kwaliteitszorg voor het werk, het personeel en de inrichting van het stelsel.

⁶ Meer over de Centrale Toetsingscommissie in Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190.